

Słownik pojęć ważnych dla starań Szczecina o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury

„Wymiar europejski” – kryterium konkursowe

W Szczecinie trwa konkurs na projekty, ale sam Szczecin także uczestniczy w wielkim konkursie. Starania naszego miasta o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2016 będą oceniane między innymi za ich „europejskość”, więc z kolei my oczekujemy „europejskości” od projektów zgłaszanych do szczecińskiego konkursu. Chodzi o to, by projekty wzmacniały współpracę kulturalną ponad granicami, podkreślały bogactwo kulturowe Europy lub to, co w naszej kulturze wspólne. W wypadku Szczecina szczególnie liczymy na projekty włączające do współpracy naszych sąsiadów: Niemców i Skandynawów..

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

„Wymiar europejski” to pierwsze z dwóch – obok „miasto i obywatele” - kryteriów konkursowych, oceny programu obchodów Europejskiej Stolicy Kultury. Oznacza:

- wzmacnianie współpracy w każdym sektorze kultury pomiędzy podmiotami z dziedziny kultury, artystami i miastami z danego państwa członkowskiego i innych państw członkowskich;
- podkreślanie bogactwa różnorodności kulturowej w Europie;
- uwypuklanie wspólnych aspektów kultury europejskiej.

Oficjalny „Poradnik dla miast ubiegających się o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury” wskazuje na następujące przykłady działań spełniających to kryterium:

- specyficzne partnerstwa pomiędzy dwoma i więcej miastami lub w ramach Euroregionu,
- kluczowe tematy i wyzwania stojące w danym momencie przed Europą,
- popularyzowanie tych aspektów europejskiej historii, tożsamości i dziedzictwa, które są obecne w mieście,
- historia i tradycje kulturowe w Europie, dające szczególny wyraz Unii Europejskiej,
- organizacja specjalnych projektów kulturalnych mających na celu zwiększenie spójności społecznej,
- miejsce i rola w mieście imigrantów oraz ich kultur,
- organizacja specjalnych działań mających na celu wspieranie i rozwój twórczej działalności, zachęcanie artystów do innowacji oraz tworzenie nowych form działań kulturalnych i dialogu kulturowego,
- artystyczne i kulturalne ruchy oraz kierunki znane w Europie inspirowane przez miasto lub silnie reprezentowane w mieście,
- promowanie wśród europejskich społeczeństw wiedzy o postaciach i wydarzeniach, które miały wpływ na historię i kulturę miasta,
- rozwój wysokiej jakości, innowacyjnej europejskiej turystyki kulturalnej z odpowiednim uwzględnieniem znaczenia zarządzania dziedzictwem kulturowym na zrównoważonych zasadach,
- znajomość innych języków europejskich,
- rozwój europejskich sieci współpracy kulturalnej,
- współczesne i najnowsze artystyczne oraz kulturalne ruchy i kierunki,
- artyści pochodzący z miasta, którzy stali się twórcami o randze europejskiej,
- artyści europejscy, którzy nie stali się tak sławni jak ich współcześni,
- organizacja specjalnych projektów kulturalnych mających na celu zachęcić młodych ludzi do zainteresowania się sztuką,

- współpraca, koprodukcja, wymiana i inne sposoby rozwijania współpracy pomiędzy artystami, organizacjami i grupami pochodzącymi z różnych krajów Europy.

„Miasto i obywatele” – kryterium konkursowe

Szczecin uczestniczy w wielkim konkursie o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2016. Nasz program będzie oceniany między innymi za to, jak zachęca obywateli do udziału i włącza ich w obchody, oraz – czy jest częścią myślenia o długofalowym rozwoju kulturalnym miasta; to właśnie jest kryterium „miasto i obywatele”. My w Szczecinie także będziemy oceniać projekty zgłaszane na nasz konkurs za ich „obywatelskość”: potencjał zapraszania ludzi do udziału i długofalowość koncepcji.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Kryterium konkursowe „Miasto i obywatele” to drugie – obok „wymiaru europejskiego” – kryterium konkursowe, zgodnie z którymi oceniana będzie aplikacja Szczecina o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury. Stanowi ono, że program obchodów ESK powinien:

- zachęcać do udziału w obchodach ESK i wzbudzać zainteresowanie mieszkańców miasta, okolic i zagranicy
- stanowić integralną część długofalowego rozwoju kulturalnego i społecznego miasta.

Z kryterium „miasto i obywatele” wynikają dwa kierunki:

- 1) stworzenie atrakcyjnego programu Europejskiej Stolicy Kultury, który będzie zachęcał do mieszkańców do udziału w obchodach
- 2) Europejska Stolica Kultury musi się wpisywać w długoterminowy rozwój miasta

Oficjalny „Poradnik dla miast ubiegających się o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury” wskazuje na następujące przykłady działań mieszczących się w zakresie tego kryterium:

- uczestnictwo obywateli w życiu kulturalnym miasta
- aktywne obywatelskie uczestnictwo dzieci i młodzieży
- obchody ESK/promocja miasta poza jego granicami

Istotną rolę odgrywają również wydarzenia mające średnio- i długoterminowy wpływ:

- wpływ Europejskiej Stolicy Kultury na rewitalizację miasta,
- projekty infrastrukturalne,
- działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju miasta.

W Szczecinie przyjmujemy, że kryterium „miasto i obywatele” wyraża się najpełniej w budowaniu wspólnoty, a istotną częścią tego zadania jest pomnażanie kapitału społecznego: tworzenie wzajemnych sieci powiązań i kooperacji, wzajemna pomoc, budowanie zaufania, intensyfikowanie udziału obywateli w sferze publicznej.

Kultura

Przyjmujemy w szczecińskim konkursie szerokie rozumienie kultury: to nie tylko sztuka i artyści, to także kreatywność i udział każdego z nas, nasze zwyczaje, wrażliwość, styl życia. Kultura, to wszystko to, co nadaje sens naszemu życiu i sprawia, że rozumiemy się wzajemnie. To sztuka i twórczość, ale także nauka, czy sport, to także nasze relacje z przyrodą, z murami miasta i pomiędzy sobą nawzajem.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Kultura, to wspólny dla danej społeczności porządek wartości i symboli. Przyjmujemy szerokie rozumienie kultury, tj. nie redukujemy jej, jak się to często robi w dyskursie potocznym, tylko do twórczości artystycznej. Za prof. Barbarą Fatygą, postrzegamy kulturę jako specyficzne środowisko życia człowieka współczesnego i zarazem federację subkultur, w której kultura popularna stanowi obecnie subkulturę dominującą w sensie ilościowym i - w dużej mierze - jakościowym, a inne typy i/lub formy kultury (ludowa, wysoka, itp.) są swoistymi niszami, pozostającymi jednak w sieci wzajemnych relacji. Nie zominajmy: Europejska Stolica Kultury to nie tylko Europejska Stolica Sztuki!

Tożsamość

Tożsamość to to, kim jesteśmy, my – szczecinianie. To nasza niepowtarzalność, która sprawia, że czujemy wspólnotę. Tożsamość Szczecina, to wszystko to, co spontanicznie ciśnie się nam na usta, gdy ktoś pyta nas: „Co to za miasto, ten twój Szczecin?” Chcemy, aby projekty składane na konkurs próbowały odpowiadać na to pytanie.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Badania socjologiczne stanu szczecińskiej kultury wykonane na potrzeby SZCZECIN 2016 wskazały, że jedną z dominujących w naszym mieście negatywnych retoryk jest retoryka braku tożsamości. Zgodnie z nią, że Szczecin jest miastem bez tożsamości, z czego wynikają inne problemy. Czy jest prawdą, że Szczecin nie posiada żadnych cech wyróżniających go spośród innych miast, które czynią go ciekawym i niepowtarzalnym? Czy jest prawdą, że jest miastem pozbawionym właściwej sobie osobowości? Naszym zdaniem, i Szczecin, i szczecinianie mają swoją tożsamość. Jest ona - w znacznym stopniu - nieświadomiona. Chcielibyśmy, aby projekty kreowane na potrzeby szczecińskiego programu ESK próbowały tę tożsamość wyrazić.

Debata publiczna.

Debata publiczna to otwarta rozmowa obywateli o sprawach wspólnych. To zabieranie głosu przez każdego z nas na tematy ważne dla Szczecina, Polski czy Europy i słuchanie głosów innych. Debata to nie tylko wypowiedzanie słów: głosem w debacie może być dzieło artystyczne, osobista czytelna postawa w jakiejś sprawie, wyrazisty czyn. Jeśli obywatele przychodzą wypoczywać na trawniku, ignorując oficjalny zakaz, to zabierają głos w debacie publicznej: „Chcemy, by w Szczecinie trawniki służyły wypoczynkowi obywateli, a nie – wygodzie służb miejskich”. Czekamy na projekty, które będą forami debaty publicznej, lub – wypowiedziami w tej debacie.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

W najbardziej ogólnym sensie termin ten oznacza wszystkie dyskusje – prowadzone przez zainteresowanych obywateli, które dotyczą spraw publicznych, na przykład: kultury, nauki, polityki. Dyskusje takie mogą odbywać się bezpośrednio między ludźmi na spontanicznych lub zorganizowanych spotkaniach, ale także na różnych forach wirtualnych: w internecie, telewizji, radiu, prasie itd. Głosami w debacie publicznej są nie tylko wypowiedzi werbalne, ale także czytelne dla innych obywateli manifestacje niewerbalne: czyny, alty twórcze, zachowania, postawy, stroje, a nawet – wymowne milczenie w jakiejś sprawie. Głosami w debacie publicznej są oczywiście także komentarze innych obywateli dotyczące takich wypowiedzi.

W Szczecinie debata publiczna jest wciąż zbyt słaba. To bardzo niepokojące, bo intensywność i jakość debaty publicznej jest miernikiem jakości demokracji, która przecież żywi się zaangażowaniem obywatelskim. W tej sferze wciąż mamy – my, szczecinianie – wiele do nadrobienia! Doświadczenie innych miast, także niektórych polskich metropolii, pokazuje, że debata publiczna może być efektywnym narzędziem partycypacji obywatelskiej w decyzjach dotyczących zarządzania miastem. W tej perspektywie otwiera się pole dla innowacyjnych projektów, które pozwolą mieszkańcom poczuć to, że mają realny wpływ na funkcjonowanie swojego miasta, dzielnicy, podwórka.

Ekologia.

W naszym konkursie słowo „ekologia” jest umownym hasłem, pod którym kryje się przyrodnicze otoczenie Szczecina i przyroda w samym mieście: woda, zieleń, powietrze, zwierzęta i rośliny, krajobrazy, miejsca gdzie wypoczywamy i miejsca, które chronimy jako enklawy dzikiej przyrody. „Ekologia” to nasze podejście do tych walorów, pełne podziwu i odpowiedzialności, to nasza dbałość o stan środowiska i o własny wpływ na ten stan. Czekamy na projekty dotyczące kontaktu człowieka ze środowiskiem i naszych obyczajów funkcjonowania w przyrodzie dziś.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

W ścisłym znaczeniu *ekologia* to nauka o środowisku przyrodniczym. Jednak w konkursie odwołujemy się głównie do potocznego sensu terminu, w którym *ekologia* to: o uznanie wartości środowiskowych za ważne w życiu codziennym, pro-środowiskowa postawa i styl życia, dbałość o zasoby i walory przyrodnicze, organizowanie kontaktu człowieka z przyrodą w sposób nieekspansywny, zainteresowanie przyrodą i stała edukacja o niej.

Wielokulturowość,

Wielokulturowość w miastach Europy, to obecność różnych kultur tuż obok siebie. Wielokulturowość to fascynujące bogactwo, które może napędzać rozwój. Ale wielokulturowość to także wyzwanie, bo odmienne kultury mogą być źródłem niezrozumienia i obaw, a nawet wrogości. Czekamy na projekty, które potrafią wykorzystywać szanse wielokulturowości i rozpraszać związane z nią obawy.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Wielokulturowość to współistnienie odmiennych kultur na jednym terytorium. Jest ona niewątpliwie jednym z najważniejszych wyzwań, które stoi przed współczesną Europą. Jest to również wyzwanie dla Polski. Na wielokulturowość ukształtowaną historycznie nakłada się obecnie wielokulturowość związana z najnowszą emigracją. W tej sytuacji kluczowo ważne jest wypracowanie metod efektywnego dialogu międzykulturowego a tym samym stworzenie podstaw pokojowego współistnienia. To jedno z najważniejszych zadań, od których zależy przyszłość zjednoczonej Europy.

Tak zwana asymilacja imigrantów, czyli sposób akulturacji mieszkańców pochodzących z odmiennych kręgów kulturowych polegający na zmuszaniu ich do pełnego przyjęcia kultury miejscowej i porzuceniu własnych tradycji i dziedzictwa, jest dziś już rozwiązaniem nie do zaakceptowania. W Europie także nie sprawdziło się optymistyczne oczekiwanie, że wielokulturowość ukształtuje się spontanicznie sama: w wielu miastach powstały wyizolowane getta odmiennych kultur, zamknięte, nieufne i będące faktycznymi obszarami wykluczenia.

Jesteśmy przekonani, że ludzie mogą żyć razem, w dobrym przyjaznym sąsiedztwie, współpracować, zawierać związki, podejmować wspólną twórczość, niezależnie od różnic kulturowych. Uważamy, że aktywne kontakty z innymi kulturami są drogą do wzbogacenia własnej tradycji. Jest to fascynujące i bardzo odpowiedzialne zadanie dla projektów z zakresu animacji społecznej i kulturalnej.

Underground

Underground to sztuka alternatywna, niekomercyjna, niepokorna wobec aktualnych autorytetów i tradycji, zbuntowana, poszukująca, bezkompromisowa. To wszystko to, co powstawało w różnych czasach i miejscach poza salonami i galeriami, na mansardach, w kawiarniach, klubach, w piwnicach i garażach, na squatach i we wspólnotach artystycznych, w kipiących debatach środowiskach i w ciszy pracowni samotników. Czekamy na projekty undergroundowe, ale szczególnie na takie, które spróbują przełamać nieufność między undergroundem a „kulturą wysoką”.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Underground („sztuka podziemna”) to potoczne określenie kultury alternatywnej, nieoficjalnej i niekomercyjnej. Underground to wszystko to, co zdystansowane wobec dominującego w kulturze popularnej konsumpcjonizmu, co nie nastawione wyłącznie na zysk. Underground ceni takie wartości jak prawda, szczerłość i wolność, bezkompromisowość. Brak pokory undergroundu wobec tradycji i autorytetów skutkuje tym, że w jego obrębie powstają dużo częściej, niż w głównym nurcie kultury, nowatorskie zjawiska artystyczne i początki przyszłych głównych nurtów.

Z tego względu – wbrew pozorom – underground jest dziś najlepszym sprzymierzeńcem kultury wysokiej (czy też może to właśnie kultura wysoka jest sprzymierzeńcem undergroundu?) w walce z zalewem masowej tandety i artystycznej łatwizny przynoszonej przez popkulturę. Ten trudny sojusz *garażu z filharmonią*, który w naszych priorytetach nosi nazwę: „Kultura podziemna – kultura podniebna”, jest dziś bardzo ważny. Bardzo liczymy na projekty z tego zakresu.

Kapitał społeczny

Kapitał społeczny, to sieć relacji między ludźmi i jej moc sprawcza. Kapitał społeczny nie jest prostą sumą potencjałów pojedynczych ludzi: wspólnie możemy więcej, niż w sumie każdy z nas z osobna. Kapitał społeczny zależy nie tyle od ilości ludzi, ile – od gęstości i jakości relacji między nimi: zaufanie, współpraca, lojalność, potrzeba wspólnego spędzania czasu. Zapraszamy do konkursu projekty wzmacniające takie relacje między ludźmi.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Kapitał społeczny to pojęcie z pogranicza socjologii i ekonomii. Najbliższa nam jest perspektywa Roberta Putnama, z uwagi na to, że koncentruje się on na jego wspólnotowym aspekcie. W jego ujęciu kapitał społeczny oznacza

ogół norm, sieci wzajemnego zaufania, lojalności, poziomych sieci zależności i kooperacji w danej grupie społecznej. Taką grupą mogą być choćby mieszkańcy miasta. Socjologowie i ekonomiści mówią dzisiaj jednym głosem, że istnieje wyraźna korelacja między kapitałem społecznym a ogólnym poziomem dobrobytu: im więcej tego pierwszego, tym więcej drugiego. Z tego względu budowa silnego kapitału społecznego jest jednym najważniejszych zadań, jakie stoją przed Szczecinem i jego mieszkańcami.

Polis

Polis, to miasto-wspólnota, gdzie mieszkańcy czują się obywatelami. Miasto stanowi prawdziwe *polis* wtedy, gdy my, mieszkańcy, nie zamykamy się w swojej prywatności, ale poczuwamy się do odpowiedzialności za sprawy wspólne i zabieramy głos na agorze. Konkurs z przyjemnością powita projekty zmieniające oblicze miasta w kierunku udziału obywateli w decyzjach o sprawach publicznych, w tym – o polityce kulturalnej.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Polis to starożytne greckie miasto-państwo, współrządzone przez obywateli. Obywatel ateński czuł się odpowiedzialny nie tylko za swoje gospodarstwo domowe (*oikos*), ale i za wspólnotę, (*eklesia*), a rozsądną równowagę między „moim” i „wspólnym” był gotów negocjować z innymi obywatelami na *agorze*. Agora – publiczny plac w centrum miasta i miejsce uzgadniania wspólnych decyzji *radę i ludu*, była ważną instytucją demokratyczną i stanowiła serce *polis*. Szczecinowi brakuje dziś aktywnych i gotowych do wspólnotowego działania obywateli oraz otwartych na nich instytucji i miejsc. Wielu myślicieli społecznych – choćby Charles Taylor czy Zygmunt Bauman – wskazuje dzisiaj na kryzys demokracji przedstawicielskiej, która zamieniła się w organizowany raz na jakiś czas „konkurs piękności”, w którym rola obywateli ogranicza się do oddania głosu. Jednak lekarstwem na braki w demokracji może być tylko więcej demokracji! Demokracja przedstawicielska musi być uzupełniona demokracją deliberatywną. Miasta potrzebują większego udziału obywateli w zarządzaniu, potrzebują debaty i współodpowiedzialności. Jednym z obszarów takiej współodpowiedzialności i debaty jest niewątpliwie kultura. Przygotowanie wynegocjowanej społecznie nowej polityki kulturalnej Szczecina wydaje się być dziś jednym z najbardziej obiecujących pól realizacji tego ideału.

Wspólnota

Wspólnota to taki stan zbiorowości ludzi (np. szczecinian), w którym my, mieszkańcy, oprócz interesów prywatnych zaczynamy widzieć dobro wspólne, oraz – w którym przynależność do tej zbiorowości zaczyna być częścią tożsamości każdego z nas.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Wspólnota jest wyznaczana przed dwa konstytutywne elementy:

- (1) jednostki należące do wspólnoty mają nie tylko swoje cele indywidualne (które przecież mogą być po prostu zbieżne), ale – mają też cele wspólne (które czasami mogą nawet konkurować z celami osobistymi, a mimo to są przez członków wspólnoty akceptowane); suma wspólnych celów to tzw. *dobro wspólne*;
- (2) dla członków wspólnoty świadomość przynależności do grupy jest znaczącym składnikiem ich tożsamości, ich wewnętrznego poczucia tego, kim są.

Czy takie rozumienie wspólnotowości ma rację bytu w odniesieniu do dzisiejszego Szczecina? Czy można o współczesnych szczecinianach powiedzieć, że mają oni silne poczucie dobra wspólnego? Czy to, że żyją w tym a nie innym mieście, w znaczącym stopniu określa ich samoidentyfikację? A może Szczecin dopiero musi stać się wspólnotą, by móc się rozwijać?

Przestrzeń publiczna.

Przestrzeń publiczna, to wszystkie te miejsca w naszym mieście, gdzie każdy obywatel może swobodnie i bezpłatnie przebywać, spotykać się z innymi, spacerować, siedzieć, debatować. To nasze place, ulice, parki, to wnętrza naszych budynków publicznych. Dziś, gdy ludzie tak łatwo zamykają się w swej prywatności, przestrzeń publiczna jest szczególnym dobrem wspólnym miasta, bo to w niej toczy się debata, powstaje wspólnota i umacnia się kapitał społeczny. Aby przestrzeń publiczna ożyła, musi być przyjaźnie zaaranżowana, musi zapraszać ludzi i sprzyjać ich spotkaniom.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Przestrzeń publiczna jest tą częścią przestrzeni miasta, która jest dostępna powszechnie i nieodpłatnie. To fizyczna przestrzeń w której przebywać może każdy obywatel: ulice, place miejskie, parki, budynki publiczne itp. Władza publiczna jest gospodarzem przestrzeni publicznej, ale nie jest jej właścicielem: przestrzeń publiczna należy do obywateli. Dobrze zorganizowana przestrzeń publiczna jest zapraszająca i inkluzyjna (włączająca), to znaczy: sprzyja przebywaniu w niej i zawieraniu relacji, włączaniu się do wspólnoty.

Istotnym problemem dzisiejszej przestrzeni publicznej jest to, co niektórzy socjologowie nazywają procesem jej zawłaszczania przez prywatność: lokowanie reklam „gdzie się da”; tworzenie zamkniętych osiedli owocujące narastającym rozwarstwieniem społecznym i spadkiem zaufania społecznego; inne przykłady można mnożyć. Ważne jest to, że jednym najbardziej negatywnych efektów tego procesu jest alienacja obywateli z przestrzeni publicznej i związane z nią poczucie, że nie przynależy ona do nich, nie mają na nią wpływu, co z kolei utrwała postawy obywatelskiej bierności. Czy działania o charakterze kulturalno-społecznym mogą być narzędziem batalii o odzyskanie przestrzeni publicznej dla tych, dla których ona powinna być przeznaczona, czyli mieszkańców?

Nauka

W przyjętym przez nas szerokim rozumieniu *kultury* mieści się także nauka. Ludzie nauki, ich środowiska i instytucje, mogą włączyć się we współtworzenie programu obchodów: projekty dydaktyczne, popularyzatorskie, badawcze, seminaryjne, wreszcie takie, które niosą ze sobą element oryginalnej twórczości naukowej, będą mile widziane w naszym konkursie.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

W konkursie o tytuł ESK zakładamy szerokie rozumienie pojęcia kultura; w takim rozumieniu oczywiście nauka jest bardo istotną częścią kultury. Naukowcy, środowiska i instytucje naukowe, są oczekiwanymi partnerami naszych wspólnych działań. Chętnie włączymy w program obchodów projekty dotyczące szeroko rozumianej nauki: dydaktyczne, seminaryjne czy popularyzatorskie, ale także – badawcze, lub niosące ze sobą element oryginalnej twórczości naukowej. Nie wykluczamy tu, ani nie preferujemy żadnej dziedziny nauki: spodziewamy się projektów zarówno z obszaru nauk humanistycznych, jak i ścisłych, jeśli tylko wpiszą się one w kryteria konkursu.

Site-specific art

Site-specific art to sztuka realizowana w nietypowych miejscach i wykorzystująca niepowtarzalność tych miejsc. To sztuka, której istotne znaczenie może się ujawnić „tu i tylko tu”, której nie da się przenieść do muzeum, czy galerii, bo straciłaby wówczas część swojego sensu.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

W wolnym przekładzie na język polski termin *site-specific art* oznacza „sztukę wykorzystującą specyfikę miejsca”. Chodzi tutaj o prace, które tworzone są w określonym miejscu, właśnie z myślą o nim, w swoim ostatecznym kształcie nawiązujące do jego szczególności i unikatowości. Najczęściej projekty z nurtu *site-specific* związane są ze sztukami wizualnymi (np. instalacja, rzeźba), chociaż zdarzają się również realizacje z innych dziedzin: teatru, filmu lub muzyki.

Community art

Community art to sztuka realizowana w żywym kontakcie ze wspólnotą mieszkańców danego obszaru, często współtworzona przez tę wspólnotę.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

W luźnym tłumaczeniu termin ten oznacza „sztukę wspólnotową”. Niekiedy określana jest ona też mianem „sztuki dialogicznej” lub „sztuki bazującej na wspólnocie”. *Community art* może przyjmować różne formy, zarówno klasyczne jak i nowoczesne, ale jej cechą konstytutywną jest to, że w procesie twórczym istotna jest interakcja z wspólnotą, w której obszarze życia dzieło jest realizowane. Tak jak projekty z nurtu *site-specific* za swój kontekst mają określone miejsce i nawiązują do niego, tak działania *community* dialogują z jakąś konkretną wspólnotą (lub ze zbiorowością, która dopiero ma szansę stać się wspólnotą): wyrażają jej problemy, aspiracje, nadzieje. W sztuce *community* często to właśnie wspólnota staje się współautorem dzieła i jest fizycznie zaangażowana w jakiś etap procesu twórczego. Często projekty *community art* nakierowane są na wygenerowanie jakiejś pożądanej zmiany w społeczności lokalnej.

Rewitalizacja

Rewitalizacja, to proces kompleksowej naprawy tych części miasta, w których zapanowało ubóstwo, bierność, szarość, w których załamał się optymizm i nie sposób już normalnie żyć. Z takiego stanu mieszkańcy nie mają szans wydzwignąć się o własnych siłach: na początek potrzebna jest mocna i zdecydowana pomoc z zewnątrz, która znów uruchomi optymizm i lokalną zaradność.

[Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?](#)

Rewitalizacja to proces ponownego ożywiania tych obszarów miasta, w których żywa tkanka miejska zamarła. Zdarza się tak, że w niektórych obszarach miast – w starych centrach lub na zaniedbanych peryferiach – kumulują się w jednym czasie i miejscu tak liczne problemy, że nie sposób tam już normalnie żyć, nie da się z optymizmem myśleć o przyszłości i realizować marzeń. Takie zdegradowane tereny odbierają swoim mieszkańcom chęć do życia i wypełniają się smutną wegetacją, stopniowo zamierają. Rewitalizacja, to proces ponownego wlewania energii i optymizmu w takie obszary, to proces stwarzania nowych szans ich mieszkańcom. Polega ona najczęściej na skumulowaniu na stosunkowo niewielkim terenie w jednym czasie uderzeniowej dawki działań animacyjnych i naprawczych: zapraszania do udziału w kulturze, poprawy bytu ekonomicznego, naprawy infrastruktury i poprawy urody otoczenia. Pierwszy krok niemal zawsze odbywa się w obszarze kultury, poprzez którą najłatwiej przełamuje się apatię i brak wiary w zmiany. Mówimy więc o "rewitalizacji poprzez kulturę" dla podkreślenia roli tej ostatniej, ale tak naprawdę każda rewitalizacja musi odbywać się poprzez kulturę (jeśli pomija kulturę, to nie jest rewitalizacją, lecz jej namiastką).

Rozdarcia Europy.

Jeden z naszych priorytetów to „zszywanie Europy”. Jakie rozdarcia w Europie chcemy zszywać? Chodzi nam o wszystkie takie sytuacje, gdzie – z powodów historycznych – mieszkańcy sąsiednich terenów nie rozmawiają ze sobą, odczuwają wobec siebie dystans a czasami nawet niechęć. To mogą być ślady dawnych podziałów politycznych czy wojen, lub tylko nieuzasadnione stereotypy i uprzedzenia. Takie rozdarcia trzeba zszywać przez przemyślane działania, bo nie pozwalają one Europie być wspólnotą.

[Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?](#)

Zszywanie Europy to zadanie trudne. Podziały często nie mają klarownie wypowiedzianych przyczyn, więc nie ma też pewności, jakich argumentów warto używać dla ich przełamania. Szczególnie bolesne mogą być te podziały, które w tle mają osobistą krzywdę ludzi i żyją w ich osobistej pamięci. Dlatego mówimy obrazowo, że rozdarcia Europy czasami będzie trzeba zszywać nie po krawiecku, ale – chirurgicznie, tak, jak zszywa się rany. To proces, który może boleć, ale dzięki niemu rozdarcie ma szansę zrosnąć się trwale. Nie łudzimy się, że nie pozostaną bliźni, ale – jesteśmy przekonani, że i tak warto zszywać rozdarcia w Europie.

Innowacyjność.

To, co stanowi zaskakującą nowość dla przeciętnego użytkownika czy odbiorcy, nie musi być jeszcze prawdziwą innowacją; innowacyjne jest to, co stanowi zaskakującą nowość dla specjalistów z danej dziedziny.

[Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?](#)

Aby zdefiniować *innowacyjność* (w jakiejś dziedzinie wiedzy lub działalności praktycznej), należy zdefiniować najpierw pojęcie *obecnego stanu wiedzy/praktyki*. Przez *obecny stan wiedzy/praktyki* w danej dziedzinie rozumiemy wszystko to, co powszechnie wiedzą/umieją specjaliści danej dziedziny w danym miejscu i czasie, co jest dla nich oczywiste. Obecny stan wiedzy/praktyki może więc być w danej chwili różny w różnych miejscach: specjaliści w jednych miejscach mogą wiedzieć/umieć więcej, niż w innych. Otóż przez *innowacyjność* (w danej dziedzinie, w danym miejscu i czasie) rozumie się to, co wykracza poza obecny stan wiedzy/praktyki. Innowacyjne jest więc to, co jest istotnie nowe i zaskakujące (nieoczywiste) dla specjalistów danej dziedziny, a nie tylko dla końcowych odbiorców wytworów danej dziedziny.

W odniesieniu do kultury można więc sformułować następującą definicję: *innowacyjność* (danego rozwiązania, koncepcji, dzieła), to jego nieoczywistość dla specjalistów z danego obszaru kultury.

Podmiot kultury

Podmiot kultury, to każdy, kto jest aktywny w obszarze kultury: osoba, instytucja, organizacja.

Podmiot kultury, to ten, kto „robi kulturę”.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Przyjmujemy tu najszersze możliwe rozumienie: podmioty kultury, to wszystkie osoby i organizacje (zarówno publiczne, jak i prywatne – *non profit* oraz biznesowe), jednostki organizacyjne, ale także niesformalizowane grupy, środowiska, inicjatywy twórcze i doraźnie powstające kooperacje, których aktywność sytuuje się w obszarze kultury. To wszyscy ci, którzy czynnie współtworzą pole kultury.

Zakorzenie

Zakorzenie (podmiotu kultury) to jego powiązanie ze wspólnotą, z której wyrasta, lub w której funkcjonuje. To jakość powiązań tego podmiotu ze wspólnotą.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Zakorzenie (podmiotu kultury) ma dwa aspekty: społeczny i ekonomiczny. W aspekcie społecznym o *zakorzeniu* podmiotu mówimy wówczas, gdy zaspokaja on ważne lokalne potrzeby kulturalne, cieszy się wysokim poziomem zaufania, podtrzymuje liczne kontakty nieformalne w otoczeniu, wyraża i podziela normy lokalnej społeczności, współpracuje z innymi podmiotami kultury, podejmuje wspólne działania z mieszkańcami dla ich dobra oraz podtrzymuje związek z lojalną tradycją. W im większym stopniu i ilości są spełnione powyższe warunki, tym pełniejsze jest społeczne zakorzenie podmiotu kultury.

W aspekcie ekonomicznym o *zakorzeniu* podmiotu mówimy wówczas, gdy elementem misji podmiotu jest działanie na rzecz lokalnego dobra wspólnego i podmiot podejmuje decyzje finansowe przynajmniej częściowo motywowane użytecznością społeczną.

Floating garden.

Floating garden to oficjalna marka Szczecina, odwołująca się do szczególnego udziału wody i zielonej przyrody w wizerunku Szczecina. Elementami tożsamości *marki floating garden* jest nazwa miasta zapisana fonetycznie, data 2050 symbolizująca długoterminowość wizji oraz zielononiebieska kolorystyka i charakterystyczne „pływające” formy, nawiązujące do wody i zieleni.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Więcej informacji o marce *floating garden* znajduje się na oficjalnej stronie: www.szczecin.eu/marka

Animacja kultury

Animacja kultury to praca ludzi i zespołów w społeczności lokalnej, nastawiona na ożywienie kulturalne tej społeczności. Animator, to ten, kto potrafi wciągnąć innych do aktywnego uczestnictwa w kulturze.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Animacja kultury to aktywność na rzecz ożywienia kultury w danym środowisku społecznym. Animacja kultury nigdy nie ogranicza się do działań czysto instytucjonalnych: to zawsze spotkanie człowieka z człowiekiem.

Działania animacyjne nie są skierowane tylko do ludzi uzdolnionych, ani takich, którzy chcą podnieść swoje umiejętności techniczne. Nie chodzi o to, żeby lepiej malować czy przygotować się do studiów artystycznych. To praca z osobą, która przede wszystkim myśli o własnym rozwoju, o doświadczaniu pewnych sytuacji, o poszukiwaniu i błędzeniu.

(Janusz Byszewski, Laboratorium Edukacji Twórczej CSW w Warszawie, cyt. za: „Dla. Animacja kultury. Metody/działania/inspiracje”)

Edukacja kulturalna

Edukacja kulturalna to nie tylko „nauka rysunków i śpiewu”; to przede wszystkim uczenie ludzi o kulturze, motywowanie ludzi do świadomego i aktywnego uczestnictwa w niej. To uczenie ich, jak w obszarze kultury dokonywać własnych świadomych wyborów.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Edukacja kulturalna to dział edukacji, którego przedmiotem jest kultura w całej jej złożoności. Nam chodzi szczególnie o powszechną edukację kulturalną: przygotowanie ludzi do świadomego i aktywnego uczestnictwa w kulturze. Edukacja kulturalna bywa używana, jako narzędzie *przekazywania wartości, wzorców i potrzeb*, co musi być traktowane z wielką ostrożnością; celem edukacji kulturalnej powinno być *dostarczanie narzędzi do dokonywania własnych świadomych wyborów*, a nie – podpowiadanie wyniku tych wyborów. Edukacja artystyczna mieści się w szeroko rozumianej edukacji kulturalnej, ale nie jest jej jedynym, ani głównym elementem. Przykładowe zadania edukacji kulturalnej, to:

- dostarczenie wiedzy o innych – poza popkulturą – obszarach kultury: dziedzinach, zjawiskach, nurtach i prądach kulturowych (poszerzenie pola indywidualnego wyboru),
- dostarczenie wiedzy kodach kulturowych i języku różnych dziedzin kultury (pogłębienie kryteriów indywidualnego wyboru),
- dyskusowanie fundamentalnych zagadnień, np. misji sztuki, wyzwań na styku kultury i problemów społecznych, politycznego lub ekonomicznego sensu kultury itd. (zbudowanie fundamentów pod indywidualne wybory),
- wyjaśnianie mechanizmów psychospołecznych kultury, np. zagadnienie *przemocy symbolicznej* – dominującego dyskursu przedstawiającego grupowy interes grupy dominującej, jako „dobro wspólne” (uodpornienie indywidualnych wyborów na manipulację)
- Edukacja twórcza i artystyczna: wiedza, umiejętności i rozwój talentu w poszczególnych dziedzinach i obszarach sztuki (wspieranie dokonanych indywidualnych wyborów).

Wolna kultura

Wolna kultura to kultura, w której wolność tworzenia jest jedną z najważniejszych wartości. Wolność ta nie zależy od czyichkolwiek „zezwoleń” ale przysługuje wszystkim. Prawa autorskie w wolnej kulturze są *należycie ograniczone* (zabezpieczają interes twórcy tak, by nie ograniczać prawa innych do tworzenia).

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Chodzi tu o "wolność" w takim znaczeniu, jak w zwrotach: wolność słowa, wolny rynek, wolny handel, wolność gospodarcza, wolna wola czy wolne wybory. Wolna kultura wspiera i chroni twórców oraz wynalazców. Dzieje się to w sposób bezpośredni (przez udzielanie praw własności intelektualnej), ale także w sposób pośredni: przez ograniczanie zasięgu tych praw tak, aby kolejnym twórcom i wynalazcom zagwarantować możliwie największą wolność od kontroli przeszłości. Wolna kultura nie jest kulturą bez własności, podobnie jak wolny rynek nie oznacza rynku, na którym wszystko jest wolne od opłat. Przeciwnościem wolnej kultury jest "kultura zezwoleń", w której twórcy mogą tworzyć wyłącznie po uzyskaniu zezwolenia ze strony moźnych lub twórców z przeszłości.

(Lawrence Lessig, „Wolna kultura”)

Wolna kultura to całokształt zjawisk związanych ze swobodną współpracą nad tworzeniem oraz ponownym wykorzystaniem dóbr niematerialnych. W ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat doszło do jej gwałtownego rozwoju, do czego impulsem było upowszechnienie się komputerów i Internetu. Wolną kulturę stanowią obecnie dziesiątki tysięcy programów komputerowych oraz miliony innych utworów. Sama Wikipedia liczy obecnie ponad 5 milionów artykułów. Coraz więcej utworów muzycznych, plastycznych i audiowizualnych jest również udostępnianych na zasadzie wolnej kultury.

(cyt. za: Creative Commons Polska, link: <http://creativecommons.pl/konferencja/zagadnienia.html>)

Licencje creative commons.

Wolne licencje polegają na nieodpłatnym publicznym udostępnieniu przez autorów swych dzieł pod

łatwymi do spełnienia warunkami (np. uwidocznienie autorstwa) lub bez żadnych ograniczeń

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Wolne licencje takie jak licencje Creative Commons polegają na udzieleniu szerokiego zezwolenia na zwielokrotnianie, rozpowszechnianie i modyfikację, jednak bez wyzbywania się praw autorskich. Wolne licencje są udzielane nieodpłatnie, a bardzo często zezwalają jednocześnie na komercyjne wykorzystanie utworów. Dzięki temu, wolna kultura stanowi również źródło dochodu.

(cyt. za: Creative Commons Polska, link: <http://creativecommons.pl/konferencja/zagadnienia.html>)

Kultura 2.0

Kultura 2.0 to umowna nazwa nowego zjawiska: kultury sieciowego społeczeństwa wiedzy.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Pojęcie Kultura 2.0 nie oznacza kultury internetu, kultury cyberprzestrzeni czy innych form życia kulturalnego specyficznych dla nowych mediów. Kultura 2.0 to ogół fenomenów rozgrywających się w przestrzeni kulturowej współczesnego społeczeństwa, które określa się takimi pojęciami, jak: społeczeństwo informacyjne, społeczeństwo sieciowe, społeczeństwo wiedzy. Pod wpływem przemian społecznych, gospodarczych, naukowych i technologicznych przemianom ulegają wszystkie sfery życia, w tym także kultura. Pojawiają się nowe, autonomiczne formy kultury, związane z rozwojem nowych technologii medialnych i produkcyjnych. Cyfryzacja i rozwój internetu umożliwiły rozkwit multimediów: interaktywnych serwisów informacyjnych, edukacyjnych i rozrywkowych, gier komputerowych, nowych form literackich, jak blogi i hiperliteratura.

(Narodowy Instytut Audiowizualny, link: <http://www.nina.gov.pl/kultura-20>)

Zmiana społeczna

Zmiana społeczna to istotne dla członków danej społeczności przejście do nowej sytuacji społecznej, w której czujemy się i funkcjonujemy zauważalnie inaczej niż poprzednio. Korzystne zmiany społeczne mogą współtworzyć rozwój społeczny.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

*Zmiana społeczna to różnica pomiędzy stanem stosunków społecznych w pewnej chwili a jego stanem po upływie określonego czasu. Zmiana społeczna dokonuje się wtedy, gdy w społeczeństwie pojawiają się nowe elementy – np. postawy, zachowania, wykluczenia itd. – bądź zanikają wcześniej istniejące. Łańcuch kolejnych, następujących po sobie, powiązanych przyczynowo zmian społecznych nazywamy *procesem społecznym*, a ogół procesów społecznych o wspólnym ukierunkowaniu, korzystnym z perspektywy określonej wspólnoty, bywa nazywany rozwojem społecznym.*

Wykluczenie społeczne

Wykluczenie społeczne, to pozbawienie kogoś faktycznej możliwości uczestniczenia w życiu społecznym: przebywania wśród ludzi, zawierania znajomości i przyjaźni, podejmowania pracy i utrzymywania się, zdobywania szacunku, pełnienia ważnych ról społecznych. Wykluczenie nie polega na formalnych zakazach, tylko – na braku realnych możliwości uczestnictwa, braku środków, braku akceptacji społecznej, na wpojonym społecznie braku wiary w siebie itd.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Wykluczenie społeczne to odebranie jednostkom bądź grupom możliwości udziału w życiu danej społeczności. Może dotyczyć wielu sfer życia publicznego: gospodarki, polityki, kultury, a nawet wszystkich tych obszarów łącznie. Przyczyną wykluczenia społecznego zwykle jest bieda. W niektórych sytuacjach – jeśli w danym miejscu odsetek ludzi wykluczonych jest znaczny - może narodzić się subkultura bądź podklasa, która nie jest akceptowana (ani nawet tolerowana) przez innych mieszkańców danego obszaru. Z wykluczeniem mamy do czynienia również wtedy, gdy jednostka lub grupa jednostek nie jest tolerowana – ze względów innych niż materialne - przez otoczenie, w wyniku czego nie może być aktywna społecznie, mimo chęci partycypacji we wspólnocie. Skutkiem marginalizacji może być powstanie gett.

Rozwój lokalny

Rozwój lokalny to proces takich długofalowych zmian lokalnej rzeczywistości, w wyniku którego każdy z nas zyskuje jak najwięcej nowych szans indywidualnego rozwoju, jak najwięcej możliwości realizacji własnych planów i spełniania swojego osobistego potencjału.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Rozwój lokalny to proces wzbogacania pola szans indywidualnego rozwoju poszczególnych członków danej wspólnoty lokalnej. To proces, w którym poszczególnym mieszkańcom danego obszaru są udostępniane szanse indywidualnego rozwoju w sposób możliwie obfity, różnorodny i egalitarny. Biorąc pod uwagę te trzy cechy procesu: obfitość nowych szans, zróżnicowanie rodzajowe tych szans oraz egalitaryzm rozkładu szans w populacji, za element rozwoju lokalnego uznamy taką zmianę, w wyniku której co najmniej jeden z tych trzech parametrów wzrasta i zarazem żaden inny nie maleje.

Jest to więc proces nakierowany także na wzmocnienie lokalnego potencjału społecznego, bo duża część osobistego rozwoju mieszkańców realizuje się zawsze poprzez tworzenie relacji społecznych. Z kolei obserwowalnym wyrazem rozwoju lokalnego jest z reguły lokalny wzrost gospodarczy. Nieodłącznym elementem rozwoju lokalnego jest proces wyrównywania szans, bo nie da się skutecznie realizować szans indywidualnych w sytuacji dużych nierówności szans. Wydaje się też, że wobec rosnącej puli indywidualnych aspiracji do życia w czystym środowisku, długofalowo da się realizować skutecznie rozwój lokalny tylko według modelu rozwoju zrównoważonego (inne modele nieuchronnie wiążą się z pogorszeniem indywidualnych szans przynajmniej niektórych grup mieszkańców).

Rozwój zrównoważony

Rozwój zrównoważony, to taki rozwój, w ramach którego zaspokajamy nasze potrzeby z poszanowaniem tej części zasobów, z których będą skorzystały nasze wnuki. To rozwój w którym względy gospodarcze nie są jedynymi przesłankami decyzji, a na równi z nimi są brane pod uwagę racje ekologiczne i społeczne.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Rozwój zrównoważony, to przyjęty na gruncie języka polskiego odpowiednik międzynarodowego terminu „sustainable development” (dosł. *rozwój mający zdolność trwania*; w polskim piśmiennictwie używa się też czasami równoznacznego terminu „rozwój trwały”). Stanowi on pewną normatywną wizję podejścia do rozwoju w ogóle. Podkreśla się jego dwa aspekty: (1) zachowywanie zasobów środowiska dla przyszłych pokoleń w stanie możliwie nieuszczerplonym i (2) zachowanie rozsądnej równowagi między racjami gospodarczymi, społecznymi i ekologicznymi.

„[Przez rozwój zrównoważony rozumie się] taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń”

(Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska)

Można powiedzieć więc, że rozwój zrównoważony to proces zbalansowanego zaspokajania potrzeb bytowych, społecznych i ekologicznych obecnego społeczeństwa, bez zmniejszania szans na zaspokojenie potrzeb przyszłych pokoleń.

Projekt

Projekt to jednorazowe przedsięwzięcie nastawione na osiągnięcie wymiernego celu w określonym terminie. Projekty społeczne najczęściej rozpoczynają się od jasnego stwierdzenia, jaki problem społeczny chcemy rozwiązać i – dla kogo to robimy.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Termin „projekt” (w znaczeniu, w jakim go tutaj używamy, zaczerpniętym z jęz. angielskiego) oznacza *przedsięwzięcie zorientowane na osiągnięcie wyznaczonego celu w określonym terminie*. Mówimy więc: „realizować p r o j e k t” w znaczeniu: *realizować przedsięwzięcie celowe*. Projekt ma tę specyfikę, że jest u n i k a l n y, realizowany tylko ten jeden raz, w konkretnych ramach czasowych „od – do”.

Opis projektu społecznego zaczyna się zawsze od zdefiniowania trzech elementów (tzw. *triady definicyjnej* projektu): **celu**, jaki ma być osiągnięty, **problemu**, jaki ma być rozwiązany i **beneficjentów**, na rzecz których projekt jest podejmowany. Od projektu oczekuje się ścisłej zgodności logicznej w obrębie tej triady (cel musi odpowiadać sen-

sownie na problem, osiągnięta zmiana musi faktycznie poprawiać sytuację beneficjentów, beneficjentami mają być ci, którym faktycznie doskwiera dany problem). Pozostałe ważne elementy projektu, które muszą być stopniowo przygotowane przed realizacją, to: harmonogram działań, plan dysponowania zasobami, budżet i system ewaluacji (oceny) wyników. Często projektem społecznym towarzyszą inne elementy, jak – przykładowo – plan promocji i upowszechniania wyników projektu.

Należy zwrócić uwagę na możliwe pomyłki: w języku polskim występuje równolegle inne, wcześniejsze znaczenie terminu projekt, a mianowicie: „instrukcja wykonawcza, jak zrealizować daną rzecz, zawierająca informację techniczną (zapisaną w sposób właściwy dla danej dziedziny)”. Należy pamiętać że nie o tym znaczeniu słowa projekt mówimy. Dla nas projekt to realizowane przedsięwzięcie, a nie dokumentacja techniczna.

W instytucjach publicznych projekty są dotychczas rzadką formą działalności, dominują tu raczej procedury wyznaczone przepisami prawa. Tymczasem impuls do podjęcia projektu nie wynika z przepisów, lecz z inicjatywy własnej realizatora i z jego woli osiągnięcia danego celu. Przeciwnie, niż to jest w wypadku procedury, podobny projekt realizowany w dwóch identycznych sytuacjach da na ogół zupełnie inny wynik, projekt jest bowiem zawsze zależny od wykonawców i szerszego kontekstu. Projekt zależy także od indywidualnych cech wykonawców i da inny rezultat zależnie od tego, kto go realizuje (w przeciwieństwie do procedury, która jest bezosobowa i powtarzalna). Z tego ostatniego stwierdzenia wynika coś ważnego dla koordynatorów i menedżerów projektów: jeśli projekt ma odnieść sukces, wykonawcy projektu muszą utożsamiać się ideowo z jego celami (mówimy, że cele projektu powinny być zinternalizowane wśród członków zespołu). W wypadku procedury byłoby to bez znaczenia. Projektu nie można realizować mechanicznie, to zawsze zadanie wymagające kreatywności. Projekt jest w całości zorientowany na cel, a nie na sekwencję czynności. Toteż od wykonawcy projektu oczekuje się nie tylko *skrupulatności* i *rzetelności*, ale też właśnie *inicjatywy* i *kreatywności*.

Problemy społeczne

Problemy społeczne, to niekorzystne zjawiska życia społecznego, które przeszkadzają ludziom dobrze funkcjonować i które domagają się naprawy bądź usunięcia.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Problem społeczny to zjawisko niekorzystne dla społeczności, w której występuje i które jej zdaniem należy wyeliminować z uwagi na zagrożenie jakie dla niej stwarza. Dominujące obecnie w Polsce problemy społeczne to ubóstwo, bezdomność, przestępczość, przemoc, alkoholizm i narkomania oraz inne uzależnienia. Często wymienione problemy wiążą się ze zjawiskiem wykluczenia społecznego. Warto pamiętać, że to, co jest problemem społecznym z perspektywy jednej grupy nie musi być wcale problemem w optyce drugiej; przykładowo: tatuaże i kolczyki mogą razić i oburzać środowisko nauczycielskie i jednocześnie - być przedmiotem akceptacji a nawet podziwu środowiska artystów.

Przemysły kreatywne

Wszelkie formy działalności, które opierają się na kreatywności a mają potencjał przynoszenia dochodów i tworzenia zatrudnienia.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Przemysły kreatywne (z ang. *Creative industries*), nazywane też *przemysłami kultury*, to – cytując ukutą w latach 90-tych w Wielkiej Brytanii definicję – „działania, które biorą się z indywidualnej kreatywności i talentu, i które mają zarazem potencjał kreowania bogactwa oraz zatrudnienia poprzez wytwarzanie i wykorzystywanie praw własności intelektualnej”. Zaliczają się do nich: reklama, film i wideo, architektura, muzyka, rynek sztuki i antyków, sztuki performatywne, gry komputerowe i konsolowe, wydawnictwa, oprogramowanie, wzornictwo, radio i telewizja, projektowanie mody.

Powyższa definicja była wielokrotnie krytykowana. W Holandii powstało alternatywne ujęcie przemysłów kreatywnych/przemysłów kultury. Zgodnie z tym ujęciem pod to pojęcie podpadają wszystkie przemysły, w których kreatywność stanowi kluczowy i konstytutywny element produkcji. W związku z tym zaproponowany został następujący podział przemysłów kreatywnych/przemysłów kultury: (1) sztuka (wizualna, performatywna itd.), (2) media i rozrywka (radio, telewizja, prasa itd.) oraz (3) usługi biznesu kreatywnego (wzornictwo, architektura, reklama doradztwo i szkolenia kreatywne, usługi dla pozostałych przemysłów kreatywnych: techniczne, menedżerskie itd.).

Szczeciński Obszar Metropolitarny

SOM to monocentryczna aglomeracja, która ukształtowała się wokół Szczecina obejmując części

terytorium po obu stronach granicy polsko-niemieckiej.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Szczeciński Obszar Metropolitalny (SOM) to aglomeracja monocentryczna, która ukształtowała się wokół Szczecina. Jest największym tego typu obszarem w północno-zachodniej Polsce. W skład SOM wchodzi następujący obszar:

- miasta: Szczecin, Stargard Szczeciński, Świnoujście, Police, Goleniów, Gryfino;
- gminy: z powiatu gryfińskiego - Gryfino (bez miasta) i Stare Czarnowo; z powiatu stargardzkiego - Stargard Szczeciński (bez miasta) i Kobylanka; z powiatu goleniowskiego - Goleniów (bez miasta) i Stepnica; z powiatu polickiego - Police (bez miasta), Nowe Warpno, Dobra i Kołbaskowo;
- przygraniczne niemieckie miejscowości z powiatu Uecker-Randow: Amt Löcknitz-Penkun, Amt Am Stettiner Haff, Ueckermünde, Pasewalk i Amt Uecker-Randow-Tal.

Spójność społeczna

Spójność społeczna to poziom włączenia społecznego członków danej społeczności. Wysoka spójność społeczna wynika ze stałego, konsekwentnego przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Potrzebujesz bardziej szczegółowego wyjaśnienia?

Spójność społeczna (*social cohesion*) to stan społeczny polegający na wysokim poziomie włączenia społecznego (*social inclusion* – przeciwieństwa wykluczenia – *exclusion*) członków danej społeczności. Obrazowo można powiedzieć, że o ile w ramach przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu indywidualnym celem jest włączenie społeczne danej osoby, to celem z punktu widzenia wspólnoty jest właśnie spójność społeczna – suma indywidualnych „włączeń” w procesy społeczne poszczególnych członków społeczności.